

جنگ آینده

و جنگ ترکیبی در عصر معاصر

www.ketab.ir

حسین محمد شافعی

اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	محمدشفیعی، حسین، ۱۳۵۲
عنوان و نام پدیدآور	جنگ آینده و جنگ ترکیبی در عصر معاصر / نویسنده حسین محمدشفیعی
مشخصات نشر	تهران، آرون، ۱۴۰۲
مشخصات ظاهری	۱۹۰ ص.
شابک	۹۷۸ - ۶۲۲ - ۳۱۷ - ۱۳۱ - ۴
وضعیت فهرست‌نویسی	فیپا
موضوع	جنگ‌شناختی - جنگ اطلاعاتی
موضوع	Cognitive Warfare - Information Warfare
موضوع	جنگ - آینده‌نگری
موضوع	War - Forecasting
رده‌بندی کنگره	U ۱۶۳
رده‌بندی دیویی	۳۵۵ / ۳۴۳
شماره کتابخانه ملی	۹۲۷۶۵۶۸

انتشارات آرون

جنگ آینده و جنگ ترکیبی در عصر معاصر

نویسنده: حسین محمدشفیعی

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۴۰۲

چاپ صدف: ۵۰ نسخه

۲۴۰,۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحید نظری

نرسیده به خیابان منیری جاوید، پلاک ۱۰۵، واحد ۳ تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: www.Ar vannashr.ir

۹۷۸ - ۶۲۲ - ۳۱۷ - ۱۳۱ - ۴

بسم الله الرحمن الرحيم

صفحاتی جدید از زندگی را در این کتاب باز می‌کنم، یک آفرینشی که با داستان خود بنا کردم و به یادگاری از روح پاک پدر و مادر عزیزم و عشق وفادارم، همسر گرامی و فرزندان دلبندم اختصاص می‌دهم. این کتاب، حاصل فکر و تلاشم درباره جنگ‌های آینده و جنگ ترکیبی در عصر معاصر است؛ آن چیزی که صدای درونی من را فریاد می‌زند و تمام جهان را به چالش می‌کشد.

پدر و مادر عزیزم، شما را الگویی از پایداری، فداکاری و عشق واقعی می‌دانم. تمام تلاشم را به عنوان فرزند شما در طول زندگی‌ام کرده‌ام تا ارزش‌هایی که به من یاد داده‌اید را به جامعه منتقل کنم. شما را در هر لحظه در قلبم حس می‌کنم، روحتان شاد. همسر عزیزم و فرزندان دلبندم، فاطمه و محمد، با شما همه چیز بهتر و زیباتر شده است. شما برایم نوری در تاریکی‌ها و قوه‌ی در ضعف‌ها بوده‌اید. عشق شما، سرمایه‌ای بی‌قیاس است که به من انرژی و امید می‌بخشد. این کتاب را به شما تقدیم می‌کنم؛ به عنوان نمادی از محبت و پشتکار بی‌مانند شما در طول یک سفر بی‌نهایت.

زندگی یک سفر است و من از جنگ‌ها و صلح‌ها، نبردها و پیروزی‌ها، دستاوردها و واقعیت‌ها یاد گرفته‌ام، با دستانی پر از هدف و با قلبی پر از اشتیاق، این صفحات را ایجاد کرده‌ام؛ صفحاتی که در آن به خاطرات شیرین شما، معشوقان من، احترام می‌گذارم. این کتاب، یک ابرنوشته از حضور و آموخته‌های شما در زندگی من است.

حسین - محمد شفیعی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۵	 پیشگفتار مؤلف
۱۹	 بخش اول: شناخت و آگاهی
۱۹	 فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در خصوص جنگ شناختی
۲۱	 جنگ شناختی چیست؟
۲۶	 تعریف و تشریح جنگ شناختی
۲۸	 دو گام مهاجم جنگ شناختی با کمک رسانه
۲۹	 الف: اخلال در قوه شناخت، گام اول مهاجم در جنگ شناختی
۳۰	 ب: اخلال در روند اتخاذ تصمیم گیری گام دوم جنگ شناختی
۳۱	 رسانه ابزار جنگ شناختی
۳۳	 مؤلفه های قدرت در نبرد شناختی
۳۳	 پیچیدگی های جنگ شناختی نسبت به جنگ سخت
۳۴	 تفاوت جنگ نرم و جنگ شناختی
۳۴	 شروع جنگ شناختی چگونه است؟
۳۴	 سلاح های جنگ شناختی
۳۴	 تلفات حمله شناختی چگونه است؟
۳۵	 زخمی های نبرد شناختی چگونه است؟
۳۵	 شهدا در جنگ شناختی چگونه اند؟

۳۵	آسیب‌دیده‌های جنگ‌شناختی
۳۵	تصرف زمین در جنگ‌شناختی چگونه است؟
۳۶	جلوگیری از جنگ‌شناختی
۳۶	یک مثال مهم از جنگ ادراکی یا شناختی
۳۷	چند نفر آلوده جنگ‌شناختی می‌شوند؟
۳۷	نشانه‌های هدف در جنگ‌شناختی
۳۸	دیگر ابعاد جنگ ادراکی یا شناختی
۳۹	بخش دوم: جنگ‌شناختی و مغز انسان
۳۹	مقدمه
۴۰	معرفی
۴۰	ظهور جنگ‌شناختی
۴۰	از جنگ اطلاعاتی تا جنگ‌شناختی
۴۳	هک کردن فرد
۴۴	اعتماد هدف است
۴۵	جنگ‌شناختی، یک تبلیغ مشارکتی
۴۷	اقتصاد رفتاری
۴۹	روان‌شناسی سایبری
۵۰	محوریت مغز انسان
۵۱	مفاهیم شناختی
۵۱	علوم شناختی
۵۱	علوم اعصاب
۵۱	آسیب‌پذیری‌های مغز انسان
۵۳	نقش احساسات
۵۴	نبرد برای توجه
۵۵	تأثیرات بلندمدت فناوری بر مغز
۵۷	وعده‌های علوم اعصاب
۵۸	نظامی کردن علم مغز
۵۹	پیشرفت و ماندگاری علوم اعصاب و فناوری (NeuroS/T)
۶۰	استفاده نظامی و اطلاعاتی از علوم اعصاب و فناوری
۶۲	اسلحه‌سازی مستقیم علوم اعصاب و تکنولوژی
۶۳	داده عصبی
۶۶	اقتصاد زیستی عصبی

۶۸.....	به سمت یک حوزه عملیاتی جدید.....
۶۹.....	تعریف جنگ‌شناختی روسی و چینی.....
۶۹.....	کنترل بازتابی روسی.....
۷۰.....	دامنه جنگ‌شناختی چین.....
۷۲.....	درباره انسان‌هاست.....
۷۳.....	اهمیت محیط زیست انسانی.....
۷۴.....	امتحان سخت علوم داده و علوم انسانی.....
۷۵.....	جنبه‌های حقوقی و اخلاقی.....
۷۵.....	جنبه‌های حقوقی.....
۷۶.....	اصول اخلاق.....
۷۷.....	توصیه‌هایی برای مسئولین امر.....
۷۷.....	نیاز به همکاری.....
۷۸.....	تعریف دامنه انسانی.....
۷۹.....	افزایش آگاهی در میان همپیمانانمان.....
۸۰.....	پیش‌بینی روندها.....
۸۰.....	تسریع به اشتراک‌گذاری اطلاعات.....
۸۱.....	ایجاد اجزای DOTMLPFI در هر چشمه.....
۸۱.....	تأثیر بر توسعه جنگ.....
۸۳.....	نتیجه‌گیری.....
۸۴.....	مطالعه موردی دولت ملی ۱: سلاح سازی علوم اعصاب در چین.....
۸۸.....	مطالعه موردی دولت ملی ۲: ابتکار فناوری ملی روسیه.....
۹۱.....	بخش سوم: جنگ‌شناختی، تهدیدات اجتماعی و ایدئولوژیک
۹۱.....	مقدمه.....
۹۳.....	معرفی.....
۹۴.....	تکامل جنگ غیرجنبشی.....
۹۴.....	ریشه‌ها.....
۹۶.....	جنگ روانی.....
۹۶.....	جنگ الکترونیک.....
۹۷.....	جنگ سایبری.....
۹۸.....	جنگ اطلاعاتی.....
۹۸.....	جنگ‌شناختی.....
۱۰۰.....	اهداف جنگ‌شناختی.....

مقدمه

حتماً اطرافتان کسانی را دارید که دچار تزلزل در افکار و جهت‌های خود شده‌اند. پیشتر نسبت به خاک و وطن خود تعصب و حس وفاداری بی‌حدی داشته‌اند. ولی امروز نسبت به ساختار کشور خود تردید دارند و یا با بدبینی و ظن از آن حرف می‌زنند. این تغییر جریان تفکری ناگهانی نبوده است، اگر شما هم درگیر این تغییرات و تردیدها شده‌اید مطمئن باشید گلوله‌ها و ترکش‌های جنگ‌شناختی^۱ به شما و اطرافیانتان هم برخورد کرده است.

بشر تاکنون جنگ‌های متفاوتی را تجربه کرده است. جنگ سخت، جنگ نیمه‌سخت، جنگ سرد، جنگ نرم، جنگ فرهنگی، جنگ اقتصادی، جنگ آب و غیره. امروز پس از چهار مرحله جنگ سرد، سخت، نیمه‌سخت و نرم کشور وارد پنجمین مرحله جنگ سلطه با عنوان جنگ‌شناختی شده است. ولی جنگ‌شناختی چیست؟ در اولین قدم یک جمله ساده برای درک راحت‌تر جنگ‌شناختی بیان می‌نماییم:

«جنگ‌شناختی، شناخت انسان‌ها را مورد هدف قرار می‌دهد»

به عنوان مثال آیا افرادی را دیده‌اید تا چند ماه قبل به اعتقادات خود به شدت پایبند بوده‌اند و اکنون اعتقادات خود را خرافات تلقی می‌کنند؟ یا با افرادی مواجه شده‌اید به رهبری جامعه خود عشق می‌ورزیدند ولی حالا با دید بدبینانه از وی سخن می‌گویند و امثال این نمونه‌ها. جای تعجبی وجود ندارد در یک کلام ساده این افراد

¹ Cognitive warfare

مورد اصابت گلوله دشمن در جنگ‌شناختی قرار گرفته‌اند بدون اینکه وی جراحی در بدن خود احساس کند.

همواره بشر در هر زمان و هر سرزمینی درگیر انواع جنگ و نزاع همچون جنگ نرم، جنگ سخت و جنگ‌های قومی و قبیله‌ای، جنگ سرد و بسیاری دیگر از اقسام جنگ‌ها بوده و هست. امروز اما دشمن‌ها و نیروهای ضد یکدیگر در تلاشند با استفاده دشمنی در قالب جنگ‌شناختی با یکدیگر مبارزه کنند و بدون ردپایی از خود، رقیب را از صحنه به در کنند.

منابع بسیار محدودی درباره «جنگ‌شناختی» در دسترس هستند. اکثر قریب به اتفاق این منابع، دو حوزه جنگ‌شناختی و جنگ روانی را در یک گستره مطالعه کرده و تعریفی که از جنگ‌شناختی ارائه داده‌اند، بسیار نزدیک به جنگ روانی است. در واقع می‌توان گفت که آنان از منظر یک متخصص عملیات روانی به تشریح کم و کیف جنگ‌شناختی پرداخته‌اند. در این منابع میان جنگ ادراکی و جنگ‌شناختی اختلاط ایجاد شده است.

از نظر نویسنده، ادراکات و شناخت دو مقوله مجزا هستند. «ادراکات» در ایجاد تصویر مؤثر هستند و مرحله ماقبل «شناخت» محسوب می‌شوند. جنگ ادراکی (به عنوان هدف) بیشتر مربوط به حوزه دفاعی و عملیات‌های نظامی است (که می‌توان آن را به حوزه مدیریتی تعمیم داد) و به تلاش دشمن در جهت تأثیرگذاری بر ادراکات فرماندهان ارشد و اتاق عملیات جنگ (یا مدیریت کشور)؛ دلالت دارد. در جنگ ادراکی دشمن تلاش می‌کند ادراک فرماندهان از زمین عملیات، وضعیت دشمن از نظر عددی و تجهیزاتی و آمادگی نظامی و تدارکاتی و... را دستکاری کرده تا آنان را وادار به اتخاذ تصمیمات اشتباه کند. فی‌الواقع در جنگ ادراکی، تأثیر بر نحوه ادراکات فرماندهان و استراتژیست‌های نظامی است و نه بر ساخت شناخت آنان از تشخیص دوست و دشمن به صورت ایدئولوژیک.

اما در جنگ‌شناختی این انگاره‌ها هستند که تحت هجوم عامل آفندی قرار می‌گیرد. دشمن تلاش می‌کند در روند بازشناسی دوست و دشمن و منابع قدرت و نحوه بکارگیری آن در میدان کنش واحد مورد هجوم اختلال ایجاد کرده، نگرش‌ها،

اولویت‌ها، منابع شناخت و... او را برسازد و از این اختلال و برساخت در جهت اهداف خود بهره ببرد. ما جنگ‌شناختی را اینگونه تعریف می‌کنیم:

جنگ‌شناختی؛ دستکاری تصاویر ذهنی و در نهایت تأثیرگذاری بر انگاره‌های فرد و جامعه در جهت اهداف طرح‌های عملیات شناختی است. طراح جنگ‌شناختی درصدد است تا شناخت افراد از گزاره‌ها، بخصوص گزاره‌های قدرت‌آفرین فرد، جامعه یا کشور هدف را همسو با اهداف خود تغییر دهد. تا در نهایت فرد و جامعه هدف آنچنان بیاندیشد که او می‌خواهد و ادراکشان از خویش و خویش و محیط چنان باشد که او برنامه‌ریزی کرده و به شناختی برسند که او می‌خواهد. در چنین حالتی فرد و جامعه هدف آنگونه عمل می‌کند که طراح عملیات شناختی مدنظر دارد. [۱]

اگر حوزه عملکردی جنگ‌شناختی را (آنچنان که هست) حوزه روان در نظر بگیریم، جنگ‌شناختی را می‌توان نوعی عملیات روانی به شمار آورد. حوزه عملکردی جنگ‌شناختی با عملیات روانی تقریباً یکسان است. واقعیت این است که جنگ‌شناختی و عملیات روانی دارای اشتراکات معنایی بسیاری هستند. حوزه عملکرد هر دو «روان» واحد مورد هجوم، است. گاهی ابزار جنگ‌شناختی همان ابزاری است که در عملیات روانی مورد استفاده قرار می‌گیرد. گاهی جنگ‌شناختی ابزار عملیات روانی می‌شود و چه بسیار مواقعی که عملیات روانی به عنوان ابزار رسیدن به اهداف جنگ‌شناختی در خدمت آن قرار می‌گیرد. عملیات روانی و جنگ‌شناختی را قاعده‌تاً باید در ذیل جنگ نرم طبقه‌بندی کرد. «جنگ نرم، به عنوان صورتی جدید از نبردهای معاصر، بر حوزه ادراکی انسان‌ها متمرکز است و نبرد را به جای خاکریزها، به قلوب و احساسات و باورهای افراد انتقال داده است» [۲]. اما این دو با یکدیگر یک تفاوت عمده و اساسی دارند. تأثیرگذاری عملیات روانی گاهی مقطعی و موردی است، اما در جنگ‌شناختی روان واحد مورد هجوم گاهی تا ابد در اختیار انگاره‌هایی قرار می‌گیرد که توسط دشمن در فرایند جنگ‌شناختی، ایجاد شده است.

تفاوت عمده جنگ‌شناختی و عملیات روانی در انگاره‌سازی است. به طور مثال در بحث القاء هنجار، می‌توان این تفاوت را مطالعه کرد. در عملیات روانی مراحل القاء

یک هنجار؛ هنجارگریزی، هنجارشکنی و هنجارگزینی است. اما در جنگ‌شناختی در مرحله اول هنجار موجود زشت نشان داده شده و زشتی آن در ذهن واحد هدف، به مثابه یک انگاره تثبیت می‌شود. آنگاه در مرحله بعد انگاره «رسالت» القاء و تثبیت می‌گردد. در مرحله نهایی، هنجار مطلوب دشمن به مثابه انگاره‌ای زیبا در ذهن مخاطب، نقش می‌بندد. در جنگ‌شناختی واحد مورد هجوم، از داشته‌های خود قلباً متنفر شده یا آن را ناکارآمد پنداشته و رسالت خود می‌داند که با آن به ستیز برخیزد و به هنجار القاء شده با تمام وجود ایمان دارد.

در عملیات روانی، واحد مورد هجوم، خاستگاه هنجارهای القایی را یا می‌شناسد و یا لااقل می‌داند که برآمده از فرایند تفکر او نیست. در حالی که در جنگ‌شناختی، واحد مورد هجوم؛ هنجارهای القایی را زاییده و نتیجه تفکرات خویش می‌انگارد. بنابراین جنگ‌شناختی از این منظر بسیار خطرناک‌تر از عملیات روانی است. در جنگ‌شناختی، دشمن ادراکات و انگاره‌های ذهنی را مورد آماج خود قرار می‌دهد تا برساخت‌های اجتماعی را مطابق اهداف خود تغییر، بازسازی یا بنیان نهد. به این ترتیب هدف اصلی جنگ‌شناختی را می‌توان مغز، ذهن و باورهای افراد یک جامعه بیان کرد که همواره در رصد دشمنان برای برنامه‌ریزی در جهت تحقق اهداف شناختی‌شان می‌باشد. همچنین با پیشرفت علم و تکنولوژی، کشورهای پیشرفته بیش از پیش در جهت دستیابی به اهداف شناختی خویش با استفاده از علوم مرتبط در راستای ساخت سلاح‌های شناختی تلاش می‌کنند تا در این ماراتن قدرت سهم خود را برای دستیابی به خواسته‌هایشان افزایش دهند. این به معنای دستیابی به قدرت بیشتر، نفوذ بیشتر و در نهایت حکمرانی وسیع‌تری در دنیای کنونی است زیرا در این جنگ، هدف؛ ذهن انسان‌هاست.